

HANNA NORI JA MARKKU VANTTAJA

Pitkä tie yliopistoon: Toisen mahdollisuuden käyttäjät

Tarkastelemme artikkelissa yliopistossa aikuisina opiskelevien, niin sanotun toisen mahdollisuuden käyttäjien profiilia ja koulutuspolkuja. Kysymme, miten he poikkeavat muista opiskelijoista ja mikä on saanut heidät hakeutumaan yliopisto-opintoihin keskimääräistä vanhempina. Tutkimuskysymyksiin vastaamme kahden toisiaan täydentävän aineiston avulla. Tilastokeskuksen kokoama henkilörekisteripohjainen tilastoaineisto käsittää 50 prosentin satunnaisotoksen (N = 23 826) Suomessa vuonna 2014 maisterintutkintoa suorittaneista opiskelijoista. Klusterianalyyssissä aineistosta erottui neljä erilaista opiskelijaryhmää, joista yhden nimesimme ”toisen mahdollisuuden käyttäjiksi”: ryhmään kuuluvat olivat jo aiemmin tutkinnon suorittaneita ja työelämässä olleita, selvästi aikuisiällä yliopisto-opintonsa aloittaneita. Toisena aineistona käytämme Turun yliopistossa vuosina

2011–2015 aikuiskasvatustiedettä pää- tai sivuaineenaan opiskelleiden aikuisten (N = 42) kirjoittamia koulutuselämäkertoja. Tarkempaan analyysiin valitsimme neljä tarinaa, joissa kirjoittajat kuvailevat, miten he olivat päätyneet yliopisto-opiskelijoiksi. Koulutuselämäkertojen perusteella aikuisena yliopistoon hakeutumisen tyypillisiä syitä olivat halu edetä uralla, entiseen ammattiin kyllästyminen ja alan vaihtaminen, opiskelumotivaation löytyminen vasta myöhemmällä iällä sekä uusien haasteiden etsiminen. Opiskelemaan lähtö saattoi toimia myös pakoreittinä pois hankalasta elämäntilanteesta.

Asiasanat: aikuisopiskelijat, yliopisto-opiskelu, sosiaalinen tausta, elämäkerta

Aikuiskasvatus 38 (4), 276

HANNA NORI JA MARKKU VANTTAJA

A long way to university: Second chancers

In this article, we study profiles and educational paths of mature university students (so called second chancers). We ask how they differ from other students and why they have applied to university at an older age. We answer the research questions with two sets of complementary data. The first set of data, a person-based register created by Statistics Finland, consists of a 50 percent random sample (N = 23 826) of Master's degree students in Finland in 2014. In the cluster analysis, four different student groups were distinguished, one of which was called Second Chancers: the students in this group had already completed a degree and had also been in working life. They had started their studies clearly as mature students. As the second set of data we utilize educational biographies written by students, who studied adult education as a main

or secondary subject (N = 42) at University of Turku in 2011–2015. For a more detailed analysis, we chose four stories in which the writers describe how they had ended up at the university. On the basis of educational biographies, typical reasons for admission to university were the desire for career progress, becoming bored with the former profession and changing professional field, discovering motivation for learning only later in life, and finding new challenges. Studying could also act as an escape route from a challenging life situation.

Keywords: mature students, adult learners, university studies, social background, biography

Aikuiskasvatus 38 (4), 276

KRISTIINA OJALA, ULPUKKA ISOPAHKALA-BOURET & NINA HALTIA

Osaaminen ja kilpailukyky YAMK-tutkinnon suorittaneiden suhteellisen työmarkkina-aseman määrittäjinä

Analysoimme artikkelissa ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon (YAMK) suorittaneiden käsityksiä asemastaan suomalaisilla työmarkkinoilla suhteessa samaa koulutustasoa vastaavan maisterin tutkinnon suorittaneisiin. Työmarkkina-aseman määrittymistä tarkastelemme yhtäältä inhimillisen pääoman teorian ja toisaalta koulutuscredentialismin näkökulmista. Tutkimuksen empiirisenä aineistona on YAMK-tutkinnon suorittaneille suunnattu kysely (N = 1 274). Konfirmatorista faktorianalyyssiä käyttäen mallinsimme YAMK-tutkinnon suorittaneiden suhteellista asemaa määrittäviä tekijöitä. Tulokseksi saimme kaksi suhteellista työmarkkina-asemaa määrittävää elementtiä: 'tutkinnon tuottama kilpailukyky' ja 'tutkinnon tuottama osaaminen'. Tutkinnon tuottama

kilpailukyky suhteessa maisterin tutkintoon koettiin heikoksi, mutta sen tuottama osaaminen puolestaan vahvaksi. Sukupuoli ja koulutusala olivat yhteydessä siihen, miten tutkinnon tuottama kilpailukyky arvioitiin. Miehet ja erityisesti tekniikan alalta valmistuneet arvioivat tutkintonsa kilpailukykyyn muita vahvemmaksi. Osaaminen koettiin vahvaksi sukupuolesta tai koulutusalaasta riippumatta.

Asiasanat: suhteellinen työmarkkina-asema, osaaminen, kilpailukyky, korkeakoulusta valmistuneet, ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot

Aikuiskasvatus 38 (4), 291

KRISTIINA OJALA, ULPUKKA ISOPAHKALA-BOURET & NINA HALTIA

Competence and competitiveness in determining the relative labour market position of UAS Master's degree graduates

In this article we analyse the perceptions of University of Applied Sciences Master's degree (UAS Master's degree) graduates concerning their position in the Finnish labour market in relation to graduates holding a University Master's degree of equal educational level. We examine the determinants of the labour market position through human capital theory on one hand and through credentialism on the other. Our empirical data consist of a survey (N = 1 274) for UAS Master's degree graduates. We modelled determining factors of graduates' relative labour market position using confirmatory factor analysis. This yielded two determining elements: 'competitiveness generated by degree' and 'competence generated by degree'. Competitiveness generated by the UAS Master's degree compared to a Univer-

sity Master's degree was perceived as weak, but the competence generated by the UAS Master's degree was regarded strong. Gender and educational field played a role in the way graduates estimated their competitiveness. Men and especially graduates from a technical field estimated the competitiveness of their degree to be stronger than others. Competence was viewed as strong regardless of gender or educational field.

Keywords: relative position in the labour market, competence, competitiveness, higher education graduates, Master's degrees of Universities of Applied Sciences (UAS)

Aikuiskasvatus 38 (4), 291

Miten aikuisten perustaidot määritellään?

Analysoin artikkelissa aikuisten perustaitojen määrittelyä diskurssin eri tasoilla eli instituutioiden ja käytäntöjen muokkaamina puheina sekä teksteinä, jotka vaikuttavat sosiaalisen todellisuutemme ymmärtämiseen. Tarkastelun kohteena ovat yhteiskuntapolitiikan ja toiminnallisen tason diskurssit, joita edustavat Taloudellisen kehityksen ja yhteistyön järjestön OECD:n teettämä kansainvälinen PIAAC-aikuistutkimus, Suomen opetus- ja kulttuuriministeriön Taito-ohjelma (2014–2020) sekä ohjelmaan kuuluvien hanketoimijoiden ja kohderyhmien haastattelut. Huomioni diskurssissa on kiinnittynyt erityisesti aikuisten perustaitojen määrittelyyn, niiden heikkouksiin ja kehittämisehdotuksiin. Analyysini ei pyri tulkitsemaan perustaitojen tilannetta sellaisenaan vaan sen argumentointia. Kansainvälisen OECD:n asiantuntijadiskurssin vaikutus perustaitojen määrittelyyn on ilmeinen. OECD nimeää perustaidoksi luku-, numero- ja

ongelmanratkaisutaidot teknologisesti kehittyneissä ympäristöissä. Sen tulkinta kansalaisten tarvitsemista perustaidoista ohjaa kansallisen koulutuspolitiikan retoriikkaa, mikä edelleen antaa suuntaa koulutuksen toteuttajille. Tulkinta on kuitenkin yksinkertaistava ilman diskurssin muiden tasojen kuten paikallisten aikuiskoulutuksen ammattilaisten näkemysten huomiointia ja näiden välistä dialogisuutta. Pyrin lisäämään taitopuheen moniäänisyyttä ja nostamaan esiin vaihtoehtoisia ja paikallisia puheenvuoroja. Tarkoitukseni on tuoda diskurssin sisältämiä valtasuhteita näkyviksi ja kyseenalaistaa yksipuolisia tulkintoja.

Asiasanat: perustaidot, PIAAC-aikuistutkimus, Taito-ohjelma, diskurssianalyysi.

Aikuiskasvatus 38 (4), 304

How are adult skills defined?

In this article I analyze the task of defining adult skills on different discursive levels, namely as speech and text – shaped by institutions and practices – which influence the understanding of our social reality. I examine sociopolitical and practical discourses, represented by the OECD's international PIAAC-adult skills survey, the Taito programme (2014–2020, the Finnish Ministry of Education and Culture) and the interviews of the project partners and focus groups of said programme. In this discourse my attention has been drawn particularly to the act of defining adult skills and their weaknesses and development suggestions. My analysis is not concerned with the status quo of adult skills per se but rather focuses on the argumentation on adult skills. Expert-led discourse within the international OECD is an obvious influence on the defining of adult skills. The OECD names

literacy, numeracy and problem solving in technology-rich environments as the key adult skills. This interpretation steers the rhetoric of national education politics which in its turn guides education providers. The OECD's interpretation is, however, simplifying if other discursive layers such as the views of local adult educators are not taken into account and the dialogue between these other layers is not appreciated. I strive to add to the versatility of skills speech and amplify alternative and local voices. I aim to illuminate the power relations inherent in the discourses and problematize simplifying interpretations.

Keywords: adult skills, PIAAC survey, Taito programme, discourse analysis

Aikuiskasvatus 38 (4), 304

Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura (ATS) tiedottaa

OSALLISTU

The Life History and Biography Network of ESREA – the 27th conference

Aika ja paikka: 28.2.–3.3.2019, Bergen, Norja

Teema: Artful language and narratives of adult learning

Lisätiedot: www.hvl.no/en/research/conference/esrea2019

4th Conference of the ESREA Network on Policy Studies in Adult Education

Aika ja paikka: 16.–18.5.2019, Praha, Tšekki

Teema: Adult education and learning policy in a world risk society

Abstraktit: viimeistään 18.12.2018

Lisätiedot: <https://sites2.ff.cuni.cz/esrea2019> ja sähköpostitse: esrea.psae2019@ff.cuni.cz

Seuraa ESREA-tiedotusta: www.esrea.org/activities/conferences-seminars

8th Nordic Conference on Adult Education and Learning

Aika ja paikka: 13.–15.5.2019, Kööpenhamina, Tanska

Teema: Sustainable adult education and learning in organisational settings

Abstraktit: viimeistään 17.12.2018

Lisätiedot: <http://conferences.au.dk/8thnordicadult>

Paneelikeskustelu perustulosta

Aika ja paikka: 31.1.2019 kello 16–18, Tieteiden talolla (Kirkkokatu 6, Helsinki)

Järjestäjät: Työelämän tutkimusyhdystys ja Vapaus valita toisin -liike järjestävät paneelikeskustelun perustulosta

Lisätiedot: www.tyoelamantutkimus.fi

Väinö Voionmaa -seminaari

Aika ja paikka: 12.2.2019, Tampere

Järjestäjä: Sivistystyön vapaus ja vastuu -verkosto (SVV)

Lisätiedot: www.vapausjavastuu.fi

LIITY JÄSENEKSI

Tiedeseuran jäseneksi voi liittyä jokainen aikuiskasvatukselta kiinnostunut, alalla toimiva tai tutkimusseuran toiminnasta kiinnostunut henkilö tai yhteisö.

Lisätiedot: www.aikuiskasvatuksentutkimusseura.fi/jasenyys

TULE MUKAAN

Osallistu keskusteluun somessa ja sähköpostilistalla.

- www.aikuiskasvatuksentutkimusseura.fi
- www.facebook.com/aikuiskasvatuksentutkimusseura
- twitter.com/aikuiskasvatus
- ats-lista@lista.tsv.fi

ATS on vuonna 1940 perustettu tieteellinen yhdistys, joka kehittää alan kansallista ja kansainvälistä tieteellistä tutkimusta, osallistuu alan tiede- ja koulutuspolitiikkaan sekä vahvistaa vuoropuhelua tutkijoiden, käytännön toimijoiden ja politiikantekijöiden välillä.